

Vladimír Týč :

Základy práva Evropských společenství pro ekonomy

Praha, Linde 1999, 242 s.

Jedno z prázdných míst v ekonomické literatuře, která se zabývá integračními procesy, se pokusil vyplnit Vladimír Týč, autor knihy **Základy práva Evropských společenství pro ekonomy**, vydané v nakladatelství Linde v Praze. Kniha je určena především těm čtenářům, kteří chtějí proniknout do podstaty legislativy ES. Je čtivá, srozumitelná a velice přehledná, k čemuž jistě přispělo to, že přibližně 240 stran textu je rozčleněno do 12 kapitol.

V úvodní kapitole s názvem **Evropská integrace a vznik Evropských společenství** autor rozebírá politicko-bezpečnostní i ekonomické příčiny integračních procesů v Evropě po 2. světové válce. Osvětluje nadnárodní charakter integračních seskupení, která jsou založena na supranacionalitě, kdy jednotlivé členské země odevzdají v určitých oblastech část svých pravomocí nadnárodním orgánům. Zcela zvláštní situace vzniká vytvořením Evropské unie, která nemá právní subjektivitu, protože jí disponuje Evropské společenství a jeho orgány. Je zde vysvětlen i málo známý **princip subsidiarity**, jež ES uplatňují v oblasti nevylučných pravomocí a řada dalších právních aspektů integrace v EU.

Odrazem skutečnosti, že EU je silně institucionalizovaným celkem, je 2. kapitola nazývající se **Organizační struktura Evropských společenství a Evropské unie**. Tato struktura je založena na takovém mechanismu, který zabezpečuje, že se na procesu rozhodování podílí jak orgán, jež reprezentuje zájmy členských zemí (Rada EU), tak orgán hájící zájmy Společenství (Evropská komise). Jsou zde popsány funkce, postavení, pravomoce, složení a způsoby rozhodování i dalších orgánů Společenství - Evropského parlamentu, Evropské rady, Soudního dvora, Účetního dvora a dalších, především poradních orgánů Unie.

Následující tři kapitoly spolu těsně souvisejí a představují stěžejní část knihy. Ve 3. kapitole autor **charakterizuje právní systém Společenství z hlediska jednotlivých pramenů a vlastní tvorby norem**. Společenství vytvořila specifický právní systém, který nespadá ani do mezinárodního práva, ani do vnitrostátního práva členských států. Jeho ucelený právní systém tvoří primární právo, sekundární právo, mezinárodní smíšené smlouvy a obecné zásady vznikající samovolně. Daná kapitola obsahuje také postup při přijímání aktů Společenství a proces interpretace a dotváření práva Soudním dvorem včetně obecných právních zásad.

4. kapitola má spíše praktickou povahu, neboť pojednává o **aplikaci práva Společenství**. V členských státech vedle sebe platí 2 právní systémy - vnitrostátní právo příslušného státu a právo komunitární (právo Společenství). Tato skutečnost může vést ke střetům mezi normami obou právních systémů, proto z toho důvodu Soudní dvůr formuloval zásady pro aplikaci práva

Společenství v členských státech jak orgány Společenství, tak orgány členských států.

5. kapitola je z celé knihy nejrozsáhlejší. Je zpracována na 70 stranách a skládá se z 8 subkapitol. Má název **Základy Společenství. Jednotný vnitřní trh**. Autor zde rozebírá zejména **právní úpravu všech čtyř základních svobod** - volného pohybu zboží, služeb, osob a kapitálu přes hranice členských států - včetně vysvětlení některých výjimek a omezení. Autor zmiňuje např. úpravu pracovněprávních vztahů, soukromoprávních vztahů, otázku občanství EU, diskriminace v zaměstnání, sociálního zabezpečení a další. Dosažení volného pohybu kapitálu v EU byla velmi obtížná a dlouhodobá záležitost, kterou se podařilo v plném rozsahu uskutečnit až od r. 1994. Možná proto autor tuto skutečnost ve své knize pouze stručně zmiňuje.

6. část věnuje autor **hospodářské soutěži**, jež by prohloubila konkurenci v rámci volného pohybu zejména zboží a služeb. Kapitola obsahuje opatření upravující pravidla soutěže platná pro podniky, normy zakazující určité dohody mezi podniky, rozhodnutí ke sdružování podniků a jednání ve shodě, normy zakazující zneužívání dominantního postavení jednoho nebo více podniků, jež by ovlivnilo obchod mezi členskými státy, normy upravující fúze podniků a další. Prostředí svobodné a rovné soutěže pro hospodářské subjekty je možné zajistit za pomoci harmonizovaného práva. Tím rozumíme snahu členských (a dnes i nečlenských) států Společenství přibližovat své vnitrostátní zákonodárství právu Společenství. Daná tematika je náplní sedmé části nazvané **Sbližování (harmonizace) vnitrostátního zákonodárství členských států**.

V současnosti nejdiskutovanějším problému (obsaženému v 8. kapitole), který se týká **měnové unie** s jednotnou měnou euro, je věnována rozhodující pozornost včetně zhodnocení výhod a nevýhod souvisejících s jejím zavedením. Autor se v této části nezamýšlí jen nad aktuálními otázkami kolem Evropské hospodářské a měnové unie, ale zabývá se také principy fungování Evropského měnového systému, zejména mechanismem směnných kurzů a vším, co souvisí s jeho zachováním (v modifikované podobě) i v podmínkách jednotné měny euro.

V 9. části řeší autor problém **daňové politiky Společenství**, konkrétně pak sbližování práva ve fiskální oblasti. Ačkoli již dnes členské státy přistoupily na některá harmonizační opatření (daňová neutralita, zavedení sjednocené DPH s povinnou minimální sazbou 15 %), zůstává fiskální politika v jednotlivých členských zemích nadále rozdílná.

V 10. kapitole autor přibližuje čtenářům oblast **ochrany spotřebitele**. Tato politika je poměrně nová ve Společenství a zaměřuje se na přijímání harmonizačních opatření k provádění činností, jež doplňují politiku členských států v oblasti ochrany zdraví, bezpečnosti a hospodářských zájmů spotřebitelů včetně poskytování odpovídajících informací. Právní úprava ochrany spotřebitele na úrovni Společenství je již sice značně rozsáhlá, ale dodneška značně nekompletní, ponechává proto ještě velké pravomoce členským státům.

V 11. části autor předkládá své úvahy o **dalším vývoji EU** naznačeném v Amsterdamské smlouvě (1999). Rozbor začíná charakteristikou období od

přijetí Maastrichtské smlouvy (1993) přes současný stav v Unii až po očekávaný budoucí vývoj. Autor poukazuje na nezbytnost **institucionální reformy v EU**, která musí být realizována před vstupem dalších členů, neboť současný model byl vytvořen pro relativně menší počet členských států a v nezměněné podobě nemůže správně fungovat při dvojnásobném počtu členů.

Poslední část své knihy věnuje autor **vzájemnému vztahu ČR a EU**, kdy ČR zatím vystupuje jako přidružený stát a připravuje se na vlastní vstup do Unie. V Evropské dohodě o přidružení jsou obsažena práva a povinnosti v oblasti obchodní, hospodářské a ekologické spolupráce a v řadě dalších oblastí. Autor se v této souvislosti zamýšlí nad všemi předpoklady a podmínkami nezbytnými pro naše přijetí.

Publikace Vladimíra Týče přibližuje právní systém ES a jeho hlavní specifika ve vybraných oblastech. Autor opírá výklad o jednotlivé články a ustanovení Smlouvy o založení Evropského společenství, popř. i některé další prameny komunitárního práva. Pro lepší názornost prokládá výklad mnoha konkrétními případy řešenými Soudním dvorem EU. Postrádám snad jen seznam použité literatury, který mohl být u této odborné publikace uveden.

Velkou předností je, že kniha je určena pro výuku práva ES se speciálním zaměřením na studenty ekonomických fakult. Publikace je zvláště vhodná pro studenty oboru EUROSPRÁVA na EkF VŠB-TU v Ostravě, ale nejenom pro ně. Domnívám se, že ji uvítají všichni ti, kdo mají zájem podrobněji dovědět se něco o právních principech, na kterých je založena integrace v EU a mechanismu jejího fungování a snad i o tom, co Českou republiku jako potencionálního člena EU v budoucnu vlastně čeká.

Irena Paličková

Christiana Kliková a kol. : **Hospodářská politika I**
VŠB - TU Ostrava, 2000, 213 s.

Studenti druhého ročníku Ekonomické fakulty VŠB – TU Ostrava se v závěru výuky zimního semestru dočkali titulu vydaného pro potřeby povinného celofakultního kursu **Hospodářská politika I**. Při přípravě k semestrální zkoušce mají poprvé možnost sáhnout po „domácím“ studijním zdroji, který se tak rovnocenně přiřadil k dosud používané celostátní učebnici autorů z VŠE Praha.

Autorský kolektiv z katedry národohospodářské v čele s doc. Ing. Christianou Klikovou, CSc. zúročil své několikaleté pedagogické zkušenosti z výuky uvedeného kursu a nabídl posluchačům studijní pomůcku, která jde v mnoha směrech, zejména svým rozsahem a precizností zpracování, nad obvyklý rámec a může sloužit i širší ekonomické veřejnosti.

Skripta lze rozdělit z hlediska jejich struktury na čtyři hlavní části. Úvodní (kapitoly 1 a 2) vymezuje základní rámec tvorby hospodářské politiky